

4. Вища освіта в Європі. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/styler/postupit-evropeyskiy-universitet-vremya-voynu-1651836757.html/amp> (дата звернення: 10.11.2022)

5. Шпаргалка і французький студент – речі несумісні. URL: <https://ua.kursoviks.com.ua/28-shpargalka-i-frantsuzkiy-student-rechi-nesumisni> (дата звернення: 28.11.2022)

6. Українські студенти за кордоном: чому вони вирішили поїхати та чи повернуться?. URL: <http://fj.onu.edu.ua/ukrainski-studenty-za-kordonom-chomu-vony-vyrishyly-poikhaty-ta-chy-povernutsia/> (дата звернення: 10.11.2022)

Глиняна В.В.

магістрантка групи мСАГ-16
факультету педагогіки і психології
ТНПУ імені В. Гнатюка

Поліщук В. А., д. п. н., професор,
професор кафедри
соціальної роботи та менеджменту
соціокультурної діяльності ТНПУ

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З СІМ'ЯМИ, ЩО ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Актуальність теми дослідження. Першоосновою духовного, соціального та економічного розвитку суспільства є сім'я. Сім'я визначається як соціальний інститут та особлива соціальна система, що є підсистемою (осередком) суспільства і постійно відчуває безпосередні зміни (особливо негативні), які відбуваються в Україні та відповідно сама накладає відбиток на розвиток суспільства. Науково-теоретичні аспекти особливостей сімейних взаємин досліджували О. Василенко, Н. Горішна, Н. Олексюк, В. Поліщук, Н. Гордієнко.

Метою статті є виявлення і теоретичне обґрунтування типових

стилів поведінки під час виникнення подружніх конфліктів у молодих сім'ях які виховують дитину з розладами аутистичного спектру.

Виклад основного матеріалу. Сім'я характеризується за такими ознаками, як шлюбні, кровні, між поколіннями, встановлені зв'язки між членами сім'ї; родинні почуття; почуття безпеки, захищеності, любові, поваги; спільний побут і проживання членів сім'ї; наявність певних функцій у суспільстві; прав сім'ї у суспільстві та прав членів сім'ї у родині; обов'язків членів сім'ї стосовно один одного та відповідальність перед суспільством за своїх членів. Процес формування та розвитку сучасної української сім'ї проходить у складних і суперечливих умовах, на фоні яких відбувається погіршення стану фізичного і психічного здоров'я людей, зростання міжособистісної ізоляції, агресивності, нездатності розв'язувати власні проблеми та конфлікти, що виникають на їхньому життєвому шляху. Наразі у різних суспільствах наявні соціальні групи, які зазнають дискримінації, стигматизації чи перебувають у інституційній ізоляції внаслідок обмеженості доступу до наявних в громаді послуг. До таких груп відносять і сім'ї, які виховують дітей з ментальними захворюваннями, зокрема з аутизмом. Дослідження науковців (О. Василенко, Н. Горішна, Н. Олексюк, В. Поліщук, Н. Гордієнко.) [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7] свідчать про наявність кризи, в якій знаходяться сім'ї, що виховують дитину з аутизмом, як елемент соціальної системи суспільства, і саме це є основною проблемою подружніх конфліктів у молодих сім'ях.

Аутизм чи розлад спектру аутизму (РСА) – неврологічне захворювання, яке характеризується низкою симптомів, зокрема, дефіцитом соціальної взаємодії, повторюваною поведінкою та стереотипією мислення, пізнавальних інтересів, рухової активності, ехолалією.

Конфліктні ситуації притаманні для різних стадій розвитку сім'ї про що свідчать праці науковців, які досліджували саме причини виникнення подружніх конфліктів у молодій сім'ї. Найбільш істотною роллю конфлікту в період формування сім'ї, коли подружжя тільки

починає пристосовуватися один до одного. Саме на цьому етапі важливо визначити причини конфліктних ситуацій та запропонувати шляхи їх вирішення.

Зарубіжні фахівці виділяють такі основні причини подружніх конфліктів:

1. Ступінь задоволеності базових потреб кожного із членів сім'ї(потреба у безпеці) (К. Левін, 2001).

2. Наявність патологічних властивостей особистості подружжя: інтенсивність їх проявів, вплив особистість чоловіка й у міжособистісній взаємодії особистість партнера (С. Кратохвіл, 1991).

3. Розмір простору вільного руху подружжя. Його обмеження підвищує напругу відносин (К. Левін, 2001).

4. Порухення емоційних відносин: чуттєвий розлад подружжя, чуттєве відчуження (Fanta, 1972), втрата взаємної любові, розбіжності у проявах ніжності та почуттів (С. Кратохвіл, 1991), зникнення романтичних настроїв (Plzak, 1973).

5. Невідповідність цілей, очікувань подружжя: цілі подружжя суперечать один одному і вони не готові до прийняття позиції іншого (К. Вітек, 1988; К. Левін, 2001; С. Кратохвіл, 1991); не виправдані очікування у шлюбі (С. Кратохвіл, 1991).

6. Контакти одного з подружжя з дітьми від попереднього шлюбу, їхня матеріальна підтримка (С. Кратохвіл, 1991).

7. Проникність кордонів між різними підсистемами сімейного організму (подружжя підсистема, батьківська підсистема, підсистема сиблінгів). Межі представляють правила взаємодії, що регламентують умови і спосіб поведінки кожного з членів сім'ї, що бере участь у цій взаємодії (С. Мінухін, 1998).

8. Проблеми поділу влади та ролей у сім'ї: зміни у структурі та розстановці сил у сім'ї (Джей Хейлі, 1991); подружні ролі не визначені чітко, комунікація між подружжям здійснюється мляво, взаємодія утруднена (К. Вітакер, 1997; В. Сатир, 1992, 1999); порушення сумісності ролей (С. Кратохвіл, 1991).

9. Проблеми, пов'язані з особливостями стадій розвитку подружніх відносин (ранні шлюби, клімактеричні періоди, відхід дітей із сім'ї) (С. Кратохвіл, 1991).

В. Сисенко запропонував декілька тактик для вирішення конфліктних ситуацій, які виникли у молодих сім'ях:

- підтримувати почуття особистої гідності чоловіка та дружини.
- постійно демонструвати взаємну повагу та повагу.
- намагатися викликати інтерес в іншого чоловіка, стримувати і утихомирювати у собі прояв злості, гніву.
- не акцентувати увагу на помилках та прорахунках свого супутника життя.
- не дорікати минулим взагалі та минулими помилками зокрема.
- жартом або будь-яким відволікаючим прийомом знімати або припиняти наростаючу психічну напругу.
- не терзати себе та партнера підозрами у невірності та зраді, стримувати себе у проявах ревнощів.

Висновок. Отже, зважаючи на конфліктні ситуації між членами сім'ї можна сказати, що для адекватного вирішення та їх уникнення, потрібно, насамперед звертати увагу на осередок виникнення даної проблеми. Користуючись різними джерелами інформації, можна визначити, як і причини конфліктних ситуацій у сім'ях які виховують дитину із РСА так і їх вирішення або уникнення. Для цього, соціальним працівникам необхідно максимально добре володіти інформацією даного типу та вміти правильно та коректно її застосовувати.

Список використаних джерел :

1. Василенко О. М. (2019). Методи консультування з опорою на сильні сторони підлітків. Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях : матеріали *Всеукр. наук-практ. конф.* Харків : ХНПУ, С. 24–25.

2. Гордієнко Н. (2016). Проблеми соціальної мобільності випускників інтернатних закладів системи освіти. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*, 10, С. 18–26.

3. Горішна Н. (2018). Роль соціального працівника у впровадженні антидискримінаційних практик щодо вразливих сімей у територіальній громаді. *Актуальні проблеми сучасної соціології і соціальної роботи та професійної підготовки фахівців: антидискримінаційна теорія і практика*. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», С. 32–33.

4. Олексюк Н.С. (2014). Соціалізація дітей з особливими потребами у сім'ях та побудова внутрісімейних стосунків. *Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Педагогіка*, I (I), С. 119–125.

5. Олексюк Н.С. (2019). Соціальна підтримка батьків дітей з особливими потребами як актуальна проблема. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*, Вип. 2 (10), С. 63–66

6. Поліщук В.А. (2015). Особливості підготовки соціальних працівників до роботи з дітьми групи ризику у Великій Британії. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота*, Вип. 36, С. 138–141.

7. Поліщук В. А. (2019). Формування професійно-педагогічної культури майбутніх фахівців із соціальної роботи. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія*, Вип 2 (2), 37 с.

8. Петришин Л. Й. Роль соціального працівника як медіатора у врегулюванні конфліктів. *Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*, 2017. Вип. 24 (2-2017). Ч.2. С. 163 – 171.